

СВЕТОСЛАВ СЛАВЧЕВ
НЯКОЛКО ДУМИ ЗА ИЛЯ
ВАРШАВСКИ

chitanka.info

Литературната съдба на Иля Варшавски не е от често срещаните и е направо необикновена. Той навлиза в научната фантастика, а и въобще започва да пише, след като е прехвърлил петдесетте. Това е възраст, за която се смята, че не подхожда за изява на нови творци, а онези, които са се изявили — че трудно биха дали нещо значително и силно.

Само че зад тези петдесет години лежи един изпълнен със събития и размисли живот на високо образован човек, който е свикнал да се вглежда в хората и техните постъпки. Лежи живот, преминал на различни места, в изпитания и надежди, в бури и сблъсъци. И талантът, който Варшавски през всичките тези години е обогатявал, се проявява не другаде, а в научната фантастика!

Това е един особен талант. Той ни се усмихва от редовете с мека, скептична усмивка. Понякога тя е тъжна, понякога преминава в скръбна ирония, но винаги е добра и човечна. Варшавски разбира хората. Разбира ги и в неудържимата им радост от победата над най-страшните прекеждия, и в надмогването на егоистичните им слабости, и в тяхното най-черно отчаяние. И винаги този помъдриял от живота талант сочи изход във високите човешки добродетели. И пак — със своята мека, ненатрапчива усмивка.

Какъв е животът на Варшавски до деня, в който сяда зад бялата страница на пишещата машина?

Той самият се отнася към този живот насмешливо, с лека тъга:

„... ако хвърля мислен поглед на извървения от мен път — пише той, като пародира претенциозните мемоаристи. И веднага намира веселата ирония към самия петдесетгодишен автор — ... предавайки се на възпоминания, не изпитвам нищо освен недоумение, защото всякога доброволно съм си избирал занятие, противоречащо на моите вкусове и наклонности.“

А какви са тези занятия? Изумително разнообразни.

„Така например, бидейки от детството си убеден домосед, аз си избрах професия на моряк от търговския флот; изпитвах отвращение към всяка гърмяща техника, а през по-голямата част от живота си строих и изпробвах дизелови двигатели; имах винаги лоши бележки по химия (наука, която въобще ми се струваше недостъпна!), а не само че пет години ръководих електрохимична лаборатория в

научноизследователски институт, но и ми се струва, че сам направих нещо в тази област.“

Това изброяване подсказва много неща и на първо място огромен жизнен опит, досег с много характери, преживяване на необикновени положения. Всичко е, както се казва, изобилен жизнен материал, който сам е очаквал писателя.

И писателят идва — също необикновено.

На петдесет и втората година от живота си улегналият глава на фамилията Варшавски повежда спор със сина си — инженер. Бащата за разлика от сина не обича фантастиката и никога не я е обичал, смятал я за „несериозна измислица“. А синът е неин запален привърженик. Разменят се реплики, при които главата на фамилията упреква сина, че си губи времето в „такива глупости“.

— А ти се опитай да напишеш „такава глупост“! — възразява синът.

Предизвикателството бива прието. Бащата сяда и написва „ужасен“ научнофантастичен разказ под название „Око и глас“. Разказът се прочита на домашен съвет и се приема. После написва втори и трети. Така Иля Варшавски започва да пише „за семейно ползуване“. След година един млад почитател на фантастиката носи в редакцията на списание „Нева“ папка с разкази от неизвестния Варшавски. Разказите биват одобрени, авторът бива поканен на разговор и името Иля Варшавски влиза в научната фантастика.

Случайност? — Не. Просто един литературен талант е получил възможността да се изяви. Защото това можеше и да не стане — случва се талантиливи хора да попадат в такава жизнена среда и при такива обстоятелства, при които не могат да разчитат на изява. То е закономерно явление. Талантът трябва да е съчетан с много други лични качества, които да надмогнат препятствията.

Варшавски твори фантастика до последния си ден, до мига, в който на пишещата машина остана недописаната страница. Това бе краят... Всъщност това не е краят! Значителното в литературата винаги надживява създателя си. Така стана и при него. Варшавски продължава да бъде издаван и превеждан на много езици.

Българските читатели получават за първи път цялостен сборник с разкази на Варшавски. Разбира се, в едно такова издание писателят не може да бъде представен пълно. Но надяваме се, ще бъде

почувствувано огромното разнообразие от теми, широкият диапазон от настроения. От леката насмешка и снизхождението към младостта („Двубой“) — до иронията („Връщане в Пенфилд“, „Роби“) или даже до тъжната самоирония („Решавай, пилоте!“). От пародията на западния начин на живот — до язвителния памфлет („Ограбването ще стане в полунощ“) и до развълнуваното предупреждение. Такова именно предупреждение е „Тревожни симптоми няма“ — разказ, дал име на един от съветските сборници на Варшавски. Контрапунктът звучи в много от разказите — тревожни симптоми има, те се появяват винаги, когато науката попадне в нечисти ръце. Човечеството не трябва да позволява това. Откритията на науката стават опасни, когато някои се опитват да спасяват с тях рушация се свят на капитализма. Истини, които са добре известни! И които получават изключително въздействие, защото са видени и почувствувани от един развълнуван и богат духовно творец.

Иля Варшавски е наистина богат духовно, силно въздействащ писател — фантаст. В това, надяваме се — не, сигурни сме! — читателите сами отново ще се уверят.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.